



საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

ანანური

ანანური, სოფელი დუშეთის მუნიციპალიტეტში (მცხეთა-მთიანეთის რეგიონი), მდ. არაგვის მარჯვ. ნაპირას, საქართველოს სამხედრო გზაზე.

თემის ცენტრი (სოფლები: ა. ავენისი, ბანცურთკარი, დგნალი, ზოტიკიანთკარი, თანდილაანთკარი, კადოეთი, პავლეური, უფურეთი, ფხუნდავი, შალიკიანთკარი, ცივწყარო, ციხისსოფელი, ციხისძირი,ჭივილაანები). ზ. დ. 900 მ, დუშეთიდან 24 კმ. 336 მცხ. (2014). ა-ში მოქმედებს ღვთისმშობლის მიძინების ქართ. მართლმადიდებელი ეკლესია. სოფლის ტერიტორიაზეა ფეოდ. ხანის ციხესიმაგრე (იხ. ანანურის ციხე). იგი ჩრდ-იდან დარიალის ხეობით მიმავალ გზას კეტავდა და არაგვის ერისთავთა რეზიდენცია იყო (იხ. არაგვის საერისთავო).

XVIII ს. II ნახევარში საქართვე.-რუს. ეკონ. ურთიერთობის გაძლიერების შედეგად ა. ქალაქად იქცა, 1803-21 - მაზრის ცენტრად. ა-ის სამხრ. დას-ით, დაახლ. 5 კმ-ზე, მთის თხემთან, წმ. კვირიკეს შუა საუკ. ხუროთმოძღვრული კომპლექსია. მთავარ ნაგებობას წარმოადგენს კარგად დამუშავებული კლდის ქვით ნაგები დარბაზული ეკლესია, რ-საც გარსშემოსავლელი - დაბალი თაღოვანი დერეფანი აქვს. შესასვლელი სამხრ-იდანაა. სამხრ.-აღმ.-იდან ეკლესიას მიშენებული აქვს კოშკი, რ-ის პირველი სართულის შესასვლელი ეკლესიის შიგნითა მხრიდანაა მოწყობილი, ხოლო მეორე სართულისა-გარედან, სამხრ. მხრიდან. კოშკი გადახურულია სიბი ქვების ორფერდა სახურავით. ეკლესიის მახლობლად საცხოვრ. და სხვა დანიშნულების ნაგებობათა ნაშთებია. კომპლექსს გარს არტყია ოვალური გალავანი, რ-საც შესასვლელი სამხრ-იდან აქვს. ა-ის ახ. უბნის ჩრდ.-დას-ით, ტყით დაფარულ ფერდობზე, მდებარეობს თეთრიგზის ნასოფლარი და სამაროვანი. ტერასებზე შემორჩენილია ნასახლარის ნაშთი და პატარა ეკლესია

(განვითარებული შუა საუკ.). ამავე ტერიტორიაზე 1971, 1985, 1988-89 და 1991 ორმო და ქვასამარხების გათხრების დროს გამოვლენილია III-IV და VI-VIII სს. მასალა: თიხის ჭუჭლის ნატეხები, ბრინჯაოს სამაჯურები, ბეჭდები, სარკე, საკინძები, აბზინდები, სარდიონის ბეჭედი, მინის მძივები და სხვ.

ა-ის ზემოთ, საქართვე. სამხ. გზის დას-ით, ფერდობზე, ახ. დასახლ. ტერიტორიაზე მდებარეობს ცივწყაროს სამაროვანი. გათხრების (1983) შედეგად ერთ-ერთ ქვის სამარხში გამოვლინდა VI ს. ბრინჯაოს ბურთულოვანი, ბრონზისტავიანი, სარდიონისტავიანი და ბრტყელტავიანი საკინძები და სხვ. მთიულეთის არაგვის მარჯვ. ნაპირზე. ძვ. ჟინვალსა და ანანურს შორის მდებარეობს ბებრისციხე.

ლიტ.: რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი რ., ჟინვალის ექსპედიცია. მიზანი, პირველი შედეგები, პრობლემები, კრ.: ჟინვალი, არქეოლოგიური კვლევა-ძიება არაგვის ხეობაში 1971 - 73 მასალების მიხედვით, თბ., 1983.

ჟ. ნიკლაური

ზ. კალანდაძე

დ. მინდორაშვილი
